

Bijlage; Achtergrondinformatie uitwerking motie d.d. 14 maart 2024 naar concrete onderzoeksvragen.

Aanleiding en achtergrond

Tijdens de raadsvergadering van 14 maart 2024 met als onderwerp “toetreding tot Fryslân Milieu” is de motie “Evaluatie totale afvalbeleid” van de SGP aangenomen. In deze motie draagt de gemeenteraad het college op om:

- het totale afvalbeleid (1) waaronder (2) het beoogde resultaat van het aandeelhouderschap van Afvalsturing Friesland NV van de gemeente Oldebroek te evalueren vóór ingang van de nieuwe dienstverleningsovereenkomst per 1 januari 2026, ook financieel, afgezet tegen de landelijke cijfers en de benchmark NVRD, zodat de uitkomst meegenomen kan worden in de eerstvolgende dienstverleningsovereenkomst met Veluwe BV,
- de raad te informeren over de uitkomst van de evaluatie, zodat de uitkomst meegenomen kan worden bij de dan vast te stellen afvalstoffenheffing,
- de eerstvolgende dienstverleningsovereenkomst met Veluwe BV aan de gemeenteraad voor te leggen voor wensen en bedenkingen.

De voorliggende adviesnota heeft als doel om op basis van de uitgangspunten, doelstellingen, scope en randvoorwaarden een bestuurlijke opdracht nader te formuleren die de kaders biedt aan het college voor nadere uitwerking van de evaluatie van het totale afvalbeleid.

Onderzoekskader

Voor een goede duiding van de motie zijn de volgende aspecten van belang.

1. Evaluatie afvalbeleid gemeente Oldebroek

Evaluatie totale afvalbeleid

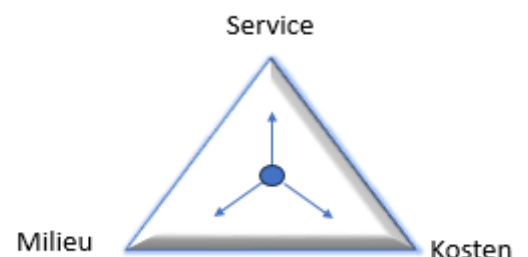
Het Nederlandse afvalbeleid is vastgelegd in het Landelijk Afvalbeheerplan en volgt de zogeheten “afvalhiërarchie.” Hierbij is de voorkeursvolgorde in de afvalbeheerketen als volgt: afval zoveel mogelijk voorkomen, hergebruik van producten en materialen (kringloop), recycling, verbranding met energietेरugwinning, verbranding zonder energietेरugwinning en, als laatste optie, storting van afval.

Overheden hebben verschillende instrumenten tot hun beschikking om dit beleid uit te voeren. Het lokale afvalbeleid wordt gevormd door de keuzes die gemeenten maken met betrekking tot dienstverlening en financiële prikkels om de gestelde doelen te bereiken. Deze doelen zijn doorgaans gebaseerd op de Afvaldriehoek.

De Afvaldriehoek geeft een overzicht van de belangrijkste beïnvloedbare elementen van het afvalbeleid: service, milieu en kosten. En vormt gelijktijdig een afwegingskader. De gemeente houdt de regie over elk van deze elementen.

De wijze waarop dit gebeurt, hangt af van de politieke

keuzes die de gemeenteraad vastlegt in het afvalbeleidsplan. Dit leidt tot een balans tussen de service

aan inwoners, de beschikbare financiële middelen en het milieurendement. In de landelijke ontwikkeling naar een circulaire economie ligt de nadruk vooral op dit laatste aspect. Evaluatie van het afvalbeleid omvat een beoordeling van het functioneren en presteren van het huishoudelijk afvalbeleid van de gemeente Oldebroek (service, kosten en milieu) op basis van vergelijking met de prestaties van andere met Oldebroek vergelijkbare gemeenten. Vergelijkbaar wat betreft schaalgrootte en ruimtelijke kenmerken.

Evaluatie invoering diftar

In Oldebroek heeft de gemeenteraad gekozen voor de invoering van diftar als beleidsinstrument. In december 2023 is de invoering van diftar in gemeente Oldebroek geëvalueerd en positief ontvangen. De resultaten zijn goed, we zijn duidelijk op de goede weg al is er nog meer winst te behalen. Uitgangspunt is dat we de invoering van diftar op basis van de resultaten genoemd in de evaluatie van diftar in december 2023 als succesvol ervaren en dat diftar zelf niet ter discussie staat. Het betalen naar rato van de hoeveelheid aangeboden afval blijft een pijler van ons afvalbeleid. Wel worden in de evaluatie varianten c.q. scenario's onderzocht die diftar in Oldebroek nog succesvoller kunnen maken, bijvoorbeeld op basis van weging van het aangeboden afval.

Evaluatie afvalbeleid en dienstverlening Fryslân Milieu in relatie tot Afvalsturing Friesland

Met de evaluatie van het totale afvalbeleid wordt beoogd de uitkomsten hiervan te verwerken in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) van gemeente Oldebroek met Fryslân Milieu. Fryslân Milieu is vanaf 2026 verantwoordelijk voor de inzameling van de afvalstromen restafval, groente fruit en tuinafval (GFT) en oud papier en karton (OPK). Hier worden afspraken over gemaakt in de DVO. Uitgangspunt is dat de evaluatie van het afvalbeleid betrekking heeft op de afval- en grondstofstromen die binnen de DVO vallen c.q. welke Fryslân Milieu per 1 januari 2026 gaat inzamelen: Restafval, GFT en OPK.

2. Evaluatie beoogd resultaat van het aandeelhouderschap van Afvalsturing Friesland

In het verleden is in gemeente Oldebroek gekozen voor nascheiding van restafval en daarmee aandeelhouderschap van Afvalsturing Friesland. Dit uit oogpunt van een concurrerend verwerkingstarief voor restafval, service naar inwoners (geen extra container aan huis), milieurendement en innovatiekracht. Het in gemeente Oldebroek ingezamelde restafval wordt gebracht naar de nascheidingsinstallatie van Afvalsturing Friesland, waar uit het restafval het PMD, organisch afval en metalen worden gescheiden voordat het restafval naar de verbrandingsinstallatie gaat. Van de stromen die worden nagescheiden is PMD een stroom die ook brongescheiden (aan huis opgehaald) kan worden. Het beoogde resultaat van het aandeelhouderschap van Afvalsturing Friesland is om op een doelmatige en efficiënte manier het restafval van de inwoners van Oldebroek na te scheiden en van waardevolle materialen te ontdoen voordat het verbrand wordt.

Ten aanzien van de evaluatie met betrekking tot het beoogd resultaat van het aandeelhouderschap van Afvalsturing Friesland wordt geëvalueerd op de volgende punten:

- Onderzoek wat het best passend is voor de gemeente Oldebroek vanuit het oogpunt van service, kosten en milieu: het nascheiden van PMD en andere stromen uit het restafval versus bronscheiden van PMD en stoppen met nascheiden van restafval.
- Innovatiekracht in relatie tot milieurendement van de nascheidingsinstallatie.

Uitgangspunten

Uitgangspunten bepalen mede de scope van de evaluatie. Voor deze evaluatie zijn de volgende uitgangspunten benoemd:

- Een kostendekkend tarief voor de afvalstoffenheffing. Alle lasten en baten met betrekking tot de afvalbeheerskosten vallen binnen de begroting van de afvalstoffenheffing.
- Eventuele herijking inzamelstructuur voor restafval, GFT, OPK, glas en textiel op basis van:
 - o Aantal en soorten afval- en grondstofstromen die huis aan huis worden ingezameld;
 - o Adequate inzamelfrequentie van de stromen die aan huis worden ingezameld;
 - o Zijn de gebruikte inzamelmiddelen voor inzameling de meest optimale;
 - o Kwaliteit van de ingezamelde stromen en mate van afkeur;
 - o Kwantiteit van de ingezamelde stromen.
- Daar waar de informatie voor handen is worden deze resultaten afgezet, ook financieel, tegen de landelijk benchmark resultaten van de NVRD (Benchmark Huishoudelijk Afval).

Onderzoeksvraag Resultaat/Opdrachtformulering , onderzoekbare deelvragen en eindresultaat

Hoofdvraag:

Vergelijk de gemeente Oldebroek met klasse D-gemeenten uit de NVRD Benchmark (2023) op basis van:

- Inzamelresultaat (kilogram per inwoner per jaar)
- Recycle resultaat (percentage grondstoffen wat daadwekelijk wordt hergebruikt/nuttig wordt toegepast)
- Scheidingsresultaat (percentage gescheiden aangeleverde grondstoffen)
- Afvalbeheerskosten per aansluiting.

Voor de hoofdstromen:

- Fijn huishoudelijk restafval (inclusief PMD-verpakkingen) en grof huishoudelijk restafval;
- Groente fruit en tuinafval (GFT);
- Oud papier en karton (OPK);
- Glas;
- Textiel.

Onderzoek wat de mogelijkheden zijn om het inzamelsysteem van de best practices, per afvalstroom, in te voeren in gemeente Oldebroek. Wat zijn de resultaten van deze mogelijkheden in relatie tot de aspecten service, milieu en kosten.

Aanvullende vragen:

1. Maak de afvalbeheerskosten uit de NVRD Benchmark inzichtelijk en vergelijk deze met de afvalstoffenheffing van gemeente Oldebroek. Geef een verklaring van de verschillen tussen de afvalbeheerskosten en de afvalstoffenheffing.
2. Zijn er buiten de bronnen van deze onderzoeksvraag adviezen om het huidige (diftar-)systeem te optimaliseren?
3. Hoe ziet de taak- en rolverdeling eruit tussen gemeente Oldebroek en Omrin ten aanzien van beleidskeuzes, beleidsprestaties, innovatie, et cetera?
4. Wat zijn de te verwachten ontwikkelingen/innovaties van de nascheidingsinstallatie?